

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Marx, Karl

CAPITALUL/ Karl Marx – București: Paul Editions, 2021

ISBN: 978-606-9703-46-5

Redactare: *Mihaela Enache*
Nicoleta Monoran
Corectură: *Lucia Gruescu*
Tehnoredactare: *Paul Editions*
Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,
vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro

ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT

E-mail: office@artprint.ro

KARL MARX

CAPITALUL

Traducere de **Mihail I. Negreanu**

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI CAPITALISTE

SECȚIUNEA ÎNTÂI

MARFA ȘI MONEDA

CAPITOLUL I

MARFA

I. Valoare de întrebuințare și valoare de schimb. - Valoarea, substanța ei. - Mărima valorii. Timpul de lucru necesar în mod social. - II. Dublul aspect al muncii. - Dublul caracter social al muncilor particulare. - Reducerea tuturor muncilor la o anumită cantitate de muncă simplă. - III. Valoarea, realitate socială, nu apare decât în schimb. - Forma valorii. - IV. Aparența materială a caracterului social al muncii.

Marfa, adică obiectul care, în loc de a fi consumat de acela care l-a produs, este destinat schimbului, adică de a fi vândut, este forma elementară a bogăției societăților în care domnește modul de producție capitalist. Analiza mărfii trebuie deci să fie punctul de plecare al studiului nostru.

I. - Valoarea de întrebuințare și valoarea de schimb

Să considerăm două obiecte, o masă și grâu, de exemplu; prin calitățile lor particulare, fiecare din aceste obiecte servește la satisfacerea unor nevoi deosebite, ambele sunt deci necesare omului care se servește de ele.

Pentru a deveni o marfă, un obiect trebuie să fie mai întâi un lucru folositor, un lucru care servește la satisfacerea nevoilor umane, indiferent de ce fel. Utilitatea unui lucru, utilitate care provine din calitățile naturale ale lucrului, și apare în întrebuițarea sau consumarea lui, face din acest lucru o valoare de întrebuițare.

Dacă e destinat de acela care l-a făcut să satisfacă nevoile sau conveniența altora, un obiect oarecare este dat de producător aceluia căruia îi este util, aceluia care vrea să se folosească de el, în schimbul altui obiect, și prin acest act obiectul devine o marfă. Proporția variabilă în care mărfurile de spețe diferite se schimbă una contra celeilalte, constituie valoarea de schimb.

Valoarea, substanța ei.

Să considerăm raportul de schimb dintre două mărfuri: 75 kg de grâu echivalează, să zicem, cu 100 kg de fier. Ce înseamnă aceasta? Că în cele două obiecte diferite, grâu și fier, există ceva comun.

Acest lucru comun nu poate să fie o proprietate naturală oarecare a mărfurilor: nu s-a ținut seama de calitățile lor naturale decât într-atât cât aceste calități le dau o utilitate care face din ele valori de întrebuițare (uza). Când are loc schimbul lor, și tocmai aceasta caracterizează raportul de schimb, nu se ține socoteală de utilitatea lor respectivă, ci numai dacă ele se găsesc relativ în cantitatea îndestulătoare. Ca valori de întrebuițare, mărfurile sunt, înainte de toate, de calitate diferită, ca valori de schimb ele nu pot fi decât de cantități diferite.

Proprietățile naturale, valoarea de întrebuițare, puse deci de o parte, nu mai rămâne mărfurilor decât o calitate, aceea de a fi produse ale muncii.

Din acest punct de vedere, la o masă, o casă, un sac de grâu etc. trebuie să lăsăm deoparte utilitatea respectivă a acestor obiecte, forma lor folositoare particulară, nu trebuie să ne preocupăm de lucrul special productiv al tâmplarului, al zidarului, al țăranului etc. care le-au dat forma lor particulară.

Îndepărtând astfel în aceste munci fizionomia proprie nu ne rămâne decât caracterul comun: ele sunt, aunci, toate rezumate într-o cheltuială de forță omenească de muncă, fără a se ține seama de forma particulară în care această forță a fost întrebuițată.

Rezultate ale unei cheltuieli de forță umană în general, produse ale aceleiași munci, fără distincție, mărfurile nu mai arată decât un singur lucru, anume că în producția lor o forță de muncă a fost cheltuită, cu alte vorbe, că o cantitate de muncă este cuprinsă în ele. Ca materializări ale acestei munci, fără a examina forma lor, ele sunt valori. Acel lucru comun care se arată în raportul de schimb sau în valoarea de schimb a mărfurilor, aceasta este valoarea lor.

Mărimea valorii, timpul de muncă necesar în mod social.

Substanța valorii este munca, măsura cantității valorii este cantitatea de muncă, măsurată și ea prin durata ei, prin timpul de muncă.

Timpul de muncă ce determină valoarea unui obiect este timpul necesar în mod social pentru producția lui, adică timpul necesar nu într-un caz particular, ci în medie; este timpul cerut pentru o asemenea muncă cu gradul mijlociu de capacitate și de intensitate, și în condițiile ordinare față de mediul social dat.

Mărimea valorii unei mărfi nu s-ar schimba dacă timpul necesar pentru producerea ei ar rămâne același. Dar acest timp se schimbă cu fiecare modificare, a productivității muncii, adică cu fiecare modificare adusă puterii procedelor sau condițiilor exterioare cu ajutorul cărora forța de muncă se manifestă; productivitatea muncii depinde deci, între altele, de abilitatea mijlocie a lucrătorului, de întinderea și de eficacitatea mijloacelor de producție, de circumstanțele naturale; aceeași cantitate muncă este reprezentată, de exemplu, prin opt banițe de grâu dacă vremea a fost favorabilă și numai prin patru banițe în cazul contrar.

În general, dacă productivitatea muncii crește, timpul necesar pentru producerea unui obiect scade, iar valoarea obiectului scade de asemenea, și, invers, dacă productivitatea se diminuează, valoarea crește. Dar, oricare ar fi variațiile productivității sale, aceeași muncă funcționând în același timp, creează totdeauna aceeași valoare; numai că într-un timp determinat, munca produce mai multe sau mai puține valori de întrebuințare, de obiecte utile, după cum productivitatea crește sau scade.

Dacă producem în același timp, grație unei dezvoltări a productivității, două haine în loc de una, fiecare haină va continua să aibă utilitatea pe care o avea înainte ca producția să se fi dublat; dar cu aceste două haine putem îmbrăca doi oameni în loc de unul, avem deci o creștere a bogăției materiale; totuși, valoarea totalului obiectelor utile astfel dublate va rămâne aceeași: două haine făcute în același timp în care se făcea mai înainte una singură nu valorează mai mult decât valoarea una singură mai înainte.

O modificare în productivitate face munca mai fecundă, mărește cantitatea de obiecte produse de ea, în consecință, bogăția materială; dar ea nu schimbă valoarea acestei cantități astfel mărită din punct de vedere material, dacă timpul total de muncă întrebuințat la fabricația ei este același.

Cunoaștem substanța valorii: este munca. Cunoaștem măsura ei: este durata muncii.

Un lucru poate fi o valoare de întrebuințare și să nu fie totuși o valoare. Pentru aceasta este de ajuns ca el să fie folositor omului fără ca el să provină din munca lui, cum sunt aerul, câmpiile naturale, un teren virgin etc. O valoare de întrebuințare nu capătă valoarea decât dacă o muncă omenească este cuprinsă într-însa. De exemplu, apa care curge într-o gârlă, deși folositoare multor nevoi ale omului, n-are totuși nicio valoare; dar dacă prin găleți sau tuburi o transportăm la etajul al cincilea, ea capătă imediat o valoare, deoarece pentru ca să o facem să ajungă acolo, o oarecare cantitate de forță umană a fost cheltuită.

Un lucru poate fi folositor și produs prin muncă fără a deveni o marfă: oricine prin produsul său satisface propriile sale nevoi, nu creează decât o valoare de întrebuințare pentru contul său personal. Pentru a produce mărfuri, trebuie să producem valori de întrebuințare în scop de a le da altora pentru consumare, prin ajutorul schimbului.

În sfârșit, niciun obiect nu poate fi o valoare dacă nu este folositor; dacă un obiect este inutil, munca ce el cuprinde a fost cheltuită degeaba, nu s-a creat nicio valoare.

II. - Dublul aspect al muncii

Munca tâmplarului, zidarului, plugarului etc. creează valoarea prin calitatea lor comună de muncă umană; dar munca lor nu formează o masă, o casă, grâu etc., cu un cuvânt valori diferite de întrebuințare, decât pentru că munca lor prezintă calități diferite.

Toate muncile sunt, de o parte, o cheltuială fizică de forță omenească și formează ca atare, întrucât sunt de aceeași natură, valoarea mărfurilor.

De altă parte, orice muncă este o cheltuială de forță umană sub cutare sau cutare formă productivă, determinată printr-un scop special și, din acest punct de vedere, ca muncă utilă diferită, produce valori de întrebuințare sau lucruri folositoare.

Dublul caracter social al muncii particulare.

La totalitatea de obiecte utile de toate felurile necesare prin varietatea nevoilor lor umane, corespunde o totalitate de munci de asemenea variate. Pentru a satisface diferitele nevoi ale omului, munca se prezintă, deci, aici sub cutare formă folositoare, aici sub o altă formă, de unde o mulțime de industrii.

Deși executate independent unele de celelalte, după voința și pentru contul particular al producătorilor, fără nici un raport aparent, aceste diverse specialități de muncă folositoare se

dovedesc a fi părți, care se completează unele pe celelalte, ale muncii generale destinate să satisfacă totalul nevoilor sociale. Meșteșugurile individuale, din care fiecare nu corespunde decât cel mult unei singure categorii de nevoi, și a căror variație indispensabilă nu rezultă din niciun aranjament, formează, în totalitatea lor, parcă inelele sistemului social al diviziunii muncii, adaptată la infinita diversitate a nevoilor.

În acest mod, oamenii lucrează unii pentru alții, muncile lor particulare îmbracă prin aceasta un caracter social. Dar aceste munci mai au un caracter social și prin asemănarea lor ca muncă, umană în genere, iar asemănarea nu apare decât cu ocazia schimbului, adică într-un raport social care le pune unele față de celelalte pe un picior de echivalență, cu toată deosebirea lor naturală.

Reducerea tuturor muncilor la o oarecare cantitate de muncă simplă.

Diferite transformări ale materiilor naturale și întrebuințarea lor la diferitele nevoi umane, care constituie toată opera omului, sunt mai mult sau mai puțin grele de efectuat; diferitele genuri de munci ale căror rezultate sunt, vor fi deci mai mult sau mai puțin complicate.

Dar când vorbim de muncă omenească din punctul de vedere a valorii sale, nu luăm în considerare decât munca simplă, adică cheltuiala de forță simplă pe care orice om ordinar, fără educație specială, o posedă în organismul său. Munca simplă, este adevărat, variază după țări și epoci; dar ea este totdeauna determinată într-o societate dată. Munca superioară nu este decât munca simplă multiplicată. Ea poate totdeauna să fie raportată la cantitatea mai mare de muncă simplă: o zi, de exemplu, de muncă superioară sau complicată valorează cât două zile de muncă simplă.

Experiența dovedește că această reducere a tuturor muncilor la o cantitate unică de muncă de același fel se face în fiecare zi. Mărfurile cele mai diferite sunt exprimate în mod uniform

în monedă, adică printr-o anumită cantitate de aur sau argint. Tocmai prin aceasta, diferitele genuri de muncă, al căror produs sunt aceste mărfuri, oricât de complicate ar fi ele, sunt reduse, într-o proporție oarecare, la produsul unei singure și aceleiași munci, adică la munca prin care se produce aurul sau argintul, din care toate acele genuri reprezintă numai cantități diferite.

III. - Valoarea, realitate socială, nu apare decât în schimb

Mărfurile nu sunt mărfuri decât pentru că ele reprezintă două lucruri în același timp, obiecte de utilitate și purtătoare de valori. Ele nu pot deci intra în circulație decât întrucât ele se prezintă sub o dublă formă, forma lor naturală și forma lor de valoare.

Cosiderată deosebit, o marfă, ca obiect de valoare, rămâne neînțeleasă; în zadar zicem că ea este o muncă umană materializată, reducând-o la abstracția valoare, fără ca cel mai mic grăunte de materie să constituie această valoare; ulterior, ca și mai înainte, ea nu posedă decât o singură formă palpabilă, forma sa de obiect util.

Dacă ne reamintim că realitatea mărfurilor ca valori consistă în aceea că ele sunt expresii ale aceleiași unități sociale, ale muncii umane, atunci devine evident că această realitate, pur socială, nu se poate manifesta decât în tranzacțiile sociale: caracterul de valoare apare în raporturile mărfurilor unele față de altele și numai în aceste raporturi. Numai în schimb produsele muncii, ca valori, manifestă o existență socială, sub o formă identică, deosebită de existența lor materială, în forme variate, ca obiecte de utilitate. O marfă exprimă valoarea ei prin faptul că ea se arată aptă a fi schimbată cu alta, într-un cuvânt, prin faptul că se prezintă ca o valoare de schimb, dar ea nu exprimă valoarea decât în acest mod.

Deși valoarea se manifestă în raportul de schimb, totuși nu schimbul dă naștere valorii; din contră, valoarea mărfii guvernează raportul de schimb care determină relațiile sale

cu altele. O comparație ne va face să înțelegem aceasta. O căpățână de zahăr este grea, dar aparenta ei nu indică prin ea însăși că este grea și, mai puțin încă, greutatea ei. Să luăm diferite bucăți de fier de greutate cunoscute. În ea înșiși, forma materială a fierului este, tot atât de puțin ca aceea a zahărului, o formă de indicare a greutății.

Puse în raport cu căpățâna de zahăr, aceste bucăți de fier ne vor face să cunoaștem greutatea ei. Astfel, mărimea greutății care nu apărea când consideram căpățâna de zahăr izolat, se manifestă atunci când este pusă în raport cu fierul; dar nu raportul de greutate al zahărului cu fierul este cauza existenței greutății zahărului, din contră, această greutate determină acest raport.

Acest raport al fierului cu zahărul nu este posibil decât pentru că ambele obiecte, oricât de diferite ar fi din punctul de vedere al întrebuirii, au o proprietate comună, greutatea; iar în acest raport, fierul este privit ca un corp care nu reprezintă decât greutatea; nu se ține seama de celelalte proprietăți ale sale, el nu servește decât ca măsură a greutății. Tot astfel, într-o expresie de valoare, 20 de metri de pânză valorează cât o haină, de exemplu, a doua marfă nereprezentând decât valoarea, utilitatea particulară a hainei este lăsată, în acest caz, deoparte, ea nu servește decât ca măsură de valoare a pânzei. Aici însă încetează asemănarea.

În expresia de greutate a căpățânii de zahăr, fierul reprezenta o calitate comună, ambelor corpuri, și anume, o calitate naturală, aceea a greutății; în expresia de valoare a pânzei cu haina, haina reprezintă și ea o calitate comună a ambelor obiecte, dar aceasta nu mai este o calitate de origine pur socială, valoarea lor.

Marfa, care este un lucru dublu, obiect de utilitate și o valoare, nu apare deci drept ceea ce este, un lucru dublu, decât atunci când nu e considerată în mod izolat, decât atunci când prin raportul ei cu o altă marfă, prin posibilitatea de a fi schimbată, ea dă valorii sale o formă apreciabilă, forma de valoare de schimb, deosebită de forma sa naturală.

Forma valorii.

Considerate ca valori, toate mărfurile sunt expresii ale aceleiași unități, munca omenească, și se pot înlocui unele prin altele. O marfă poate, prin urmare, să fie schimbată cu o altă marfă oarecare. În fapt, există o imposibilitate de schimb imediat între mărfuri. O singură marfă se află în forma de a fi schimbată imediat cu toate celelalte: toți știm că mărfurile posedă o formă valoare specială, forma monedă.

Această formă monedă provine din simpla formă a raportului de schimb, care este 20 de metri de pânză valorează o haină, sau 75 kg de grâu valorează 100 kg de fier etc.

Mai întâi, o marfă oarecare se schimbă astfel contra unei mărfi diferite oarecare; avem aici faptul unui schimb izolat, o singură marfă exprimând în mod accidental valoarea sa într-o alta singură.

Apoi, o aceeași marfă se schimbă, de data aceasta nu la întâmplare, contra unei alteia, ci în mod regulat, contra a diverse altele. 20 de metri de pânză, presupun, valorează alternativ o haină, 75 kg de grâu, 100 kg de fier etc.; o marfă exprimă atunci valoarea ei într-o serie de mărfuri, pe când adineauri ea nu se exprima decât într-una singură.

Până aici, niciodată o marfă nu exprimă valoarea sa, în prim loc printr-o alta, în al doilea loc prin multe altele. Fiecare marfă trebuie să-și găsească forma sau formele sale de valoare; nu avem o formă de valoare comună la toate mărfurile.

În formula care precede, vedem că 20 de metri de pânză valorează o haină, sau 75 kg de grâu sau 100 kg de fier sau... etc. Marfa, a cărei valoare voim să o exprimăm, rămânând neschimbată - e tot pânza - mărfurile care exprimă valoarea ei variază, adică aici e o haină; aici, grâu, aici, fier etc.; aceeași marfă, pânză, poate avea atâtea oglinzi ale valorii sale câte alte mărfuri diferite există. Fiindcă noi vrem, din contra, ca o singură oglindă să reflecte valoarea tuturor mărfurilor, să luăm exemplul nostru de-a-ndoaselea; avem: o haină valorează 20

de metri de pânză, 100 kg de fier valorează 20 metri de pânză etc. Această formulă, care nu este decât formula precedentă răsturnată, ea însăși nefiind decât dezvoltarea formulei simple a raportului de schimb, ne dă, în fine, pentru totalul mărfurilor o expresie de valoare uniformă. Toate au acum o măsură de valoare comună, pânza, care, posibilă de schimbat imediat cu ele, este pentru toate forma de existență a valorii lor.

Mărfurile, din punctul de vedere al valorii, sunt lucruri pur sociale, forma-valoare a lor trebuie deci să îmbrace o formă recunoscută din punct de vedere social. Iar forma-valoare nu a luat consistență decât din momentul când ea s-a fixat la un gen special de marfă, la un obiect unic reunoscut în mod universal. Acest obiect unic, forma oficială a valorilor, putea fi, în principiu, orice marfă. Marfa specială cu a cărei formă naturală valoarea s-a confundat din ce în ce este aurul. Să punem aurul în locul pânzei în ultima noastră formulă; toate mărfurile vor fi raportate la o anumită cantitate de aur.

Înainte de a cuceri istoricește acest monopol social al formeii valorii, aurul era o marfă ca toate celelalte. El nu funcționează azi ca monedă față de celelalte mărfuri decât pentru că juca mai înainte și el, față de ele, rolul de marfă. Ca ele toate, el a apărut la început în mod accidental în schimburile izolate. Puțin câte puțin el a funcționat, în limite mai mult sau mai puțin largi, în calitate de măsură generală a valorii. Astăzi, numai prin intermediul lui posesorii de mărfuri schimbă produsele lor contra altora.

Forma monedă a valorii pare să fie acum forma sa naturală. Dacă zicem că grâu, o haină, ghetete se raportează la pânză ca la o măsură a valorii, ca la o încarnare generală a muncii umane, ne sare imediat în ochi curiozitatea acestei propoziții; când producătorii acestor mărfuri, în loc de a le raporta la pânză, le raportează la aur sau argint, ceea ce la urma urmei e același lucru, lucrul nu ne mai miră. O marfă nu pare a fi devenit o monedă, pentru că celelalte mărfuri exprimă prin ea valoarea lor, din contră, mărfurile par a exprima într-însa valoarea lor, pentru că ea este moneda.

IV. - Aparența materială a caracterului social al muncii

Această formă monedă sau banul contribuie deci să ne dea o idee greșită despre raporturile dintre producători. Aceste raporturi pun produsele față în față, pentru a le schimba, comparând valoarea lor, adică comparând muncile lor, de genuri diferite, considerate ca muncă umană asemănătoare și dând astfel acestor munci și produselor lor o fizionomie socială deosebită de fizionomia lor naturală.

Iar dacă produsele muncii, prin ele înșele; sunt lucruri simple și ușor de înțeles, ele devin, complicate, pline de subtilități, enigmatice, îndată ce le privim ca obiecte de valoare în afară de natura lor fizică, îndată ce, într-un cuvânt, ele devin mărfuri.

Valoarea de schimb, care în realitate nu este decât un fel social deosebit de a socoti munca cheltuită în fabricarea unui obiect, care prin urmare nu are decât o realitate socială, a devenit atât de familiară tuturor, că ea pare să fie, ca și forma monedă pentru aur și argint, o proprietate intimă a obiectelor.

Ieșind la iveală în perioada istorică în care domnește modul de producție de mărfuri, acest caracter de valoare a luat aspectul unui element material al lucrurilor, inseparabil de dânsule, veșnic. Există însă și moduri de producție în care forma socială a produselor muncii se confundă cu forma lor naturală în loc de a fi deosebită de ea, în care produsele se prezintă ca obiecte de utilitate diferită și nu ca niște mărfuri care se schimbă reciproc.

Această aparență materială care îmbracă un caracter pur social, această iluzie a unei proprietăți naturale a lucrurilor de a se schimba în proporții determinate, transformă în ochii producătorilor propria lor mișcare socială, aporurile lor personale pentru schimbul produselor lor, într-o mișcare a lucrurilor însuși, iar această mișcare îi duce mult mai departe decât o pot ei conduce; producția și raporturile ei, creație a omului, guvernează pe om în loc de a fi guvernate de dânsul.

Un fapt analog se găsește în regiunea nebuloasă a lumii